

MOTORISME

- Mira, aquell home és de la mateixa categoria que el nostre cotxe.
- No t'entenc!
- Sí, home: Es un «dos litres»!..

Amb esciaiença del reial viatge a Roma

El viatge que els reis d'Espanya es deixen de fer a Roma, amb tal de retre homenatge de filial submissió al Sant Pare Pius XI, fa escaient retreure aquells episodis de la història de la Confederació catalana-aragonesa — alguns d'ells ben influents en els destins polítics d'ambdós pobles — en els quals apareixen reunits en personal contacte els Pontífexs romans i els monarques de la dinastia barcelonina.

El primer dels nostres reis indígenes que visità un Papa va ésser En Pere I de Catalunya i II d'Aragó, l'any 1204, amb tal d'ésser coronat per l'aleshores regnant, Innocenci III.

Per més que aquest acte s'avenia perfectament a les aficions fastuoses del monarca, són molts els historiadors que tracten de descobrir-hi segones intencions polítiques. Així diuen uns que ço que tractava d'aconseguir amb ell el rei, era el concurs de Gènova i de Pisa, sobre les quals Roma exercia una gran autoritat, amb tal d'escometre la conquesta de les Balears, empresa que intentava escometre. Altres li suposen la intenció de fer evident, amb un acte de ressonància, la seva submissió a l'Església, perquè en el cas de veure's obligat algun dia a posar-se front a front del poder temporal del Papa, no s'interpretés aquest fet com infidelitat a la seva fe catòlica, car En Pere preveia com no trigà a succeir—que prenent ocasió de l'heretgia dels albigesos—molt estesa entre els pobles del Llenguadoc—que eren aliats i feudataris del d'Aragó, Roma no l'encés contra d'ells el rei de França, cas en el qual el nostre monarca hauria necessàriament de fer-se enemic del Sant Pare.

El seu viatge a Roma va fer-lo el rei En Pere des de Provença, on havia anat amb tal de casar-se amb Maria de Montpeller, en una armada de cinc galeres, acompanyat d'una lluita comitiva en la que hi anaven son oncle Sanxo comte del Rosselló, l'arquebisbe d'Arles, el prebost de Magal, el vescomte de Marsella, Arman de Foxà, i altres magnats de no menys ància noblesa. Tocà a Gènova, on va ésser molt festejat, i d'allí va seguir el viatge fins Ostia, port en el qual el van rebre alguns cardenals i nobles de la cort pontificia.

El dia 11 de novembre d'aquell any, el Papa i el rei amb llurs seguits respectius es traslladaren amb gran pompa a l'església del monastir de Sant Pancrès, on tingué lloc la cerimònia de l'ungiment i coronació del monarca i de la donació de les insignies reials, que foren, segons alguns autors, les quatre barres vermelles en camp d'or, que formaven un dels quarts del blassó pontifical, explicació de l'origen de la bandera dels pobles de la corona catalana-aragonesa força més versemblable que la que ordinàriament sol donar-se, la qual és completament llegendària.

Després de coronat, el rei, va ésser armat cavaller pel mateix Pontífex, en la capella de Sant Pere, acte en el qual va prometre per ell i per sos succes-

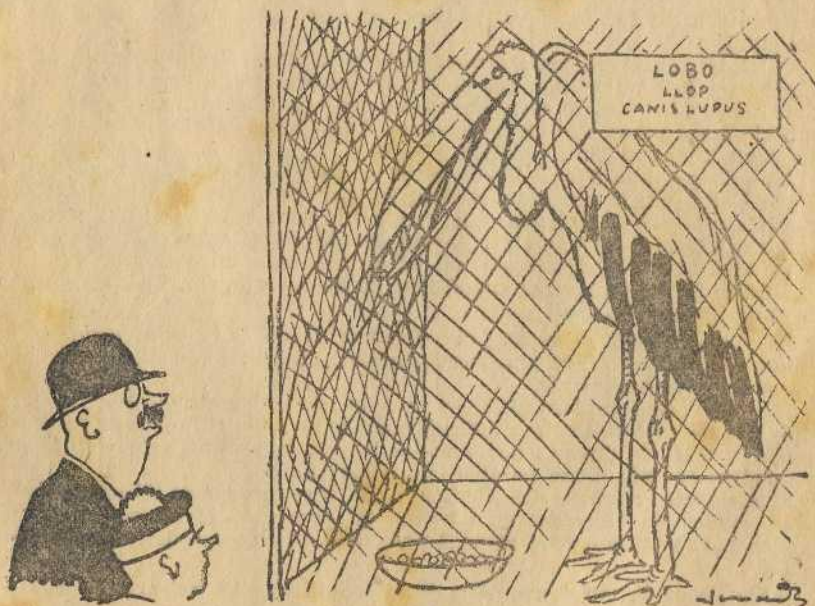
sors, obediència i fidelitat al Papa, ésser defensors de la fe catòlica, perseguïdors de l'heretgia, mantenedors de la llibertat i de la immunitat de les esglésies, i campions de la pau i de la justícia en llurs regnes.

Però el rei va anar més enllà en ses promeses, ja que, amb evident imprevisió política, va oferir el seu regne en feu a la Seu Apostòlica i la paga d'un cens anual de 250 mazmodins en espera de què el Pontífex i els seus successors el defensessin a ell i els seus amb la seva autoritat espiritual, acte que fou molt mal rebut en tots els pobles de la Confederació, per atemptar contra la plenitud de la independència llur, i causa d'un sens fi de guerres següents, que pertorbaren fonament els regnats posteriors.

El compromís d'infeudació a l'Església dels seus estats és ço que li valgué al rei En Pere l'apel·latiu de «el Catòlic» amb què ha passat a la història, pesi a l'injust anatema que el Papa va fulminar després contra ell i els seus pobles, abusant del seu poder espiritual, en causa d'ordre purament temporal.

De les visites que altres monarques catalans feren als Papes en parlarrem la setmana entrant.

ABECÉ

LLIÇONS DE COSES

—Mira, nen: pren exemple d'aquesta bèstia tan polida. No tinguis por que agafi mai el menjar amb els dits, com fas tu; sempre l'agafa amb nineses!

Episodis i Aventures

Els terribles lleons de Tsavo

NARRACIO VERIDICA D'UN TESTIMONI PRESENCIAL

La tragèdia del prudent

L'ATAC a la tenda del director va sembrar el pànic entre els obrers, així «els coolies» i els indígenes com els europeus.

La gosadia de la fera en penetrar per aquella banda alta del campament, respectada fins aleshores, va deixar veure la ineffectuïtat de les rondes de nit, deguda principalment a la covardia dels que es quedaven a vigilar.

Per acabar d'esverar més la gent, la nit següent a la de l'escomesa contra la tenda del capità, un jove va ésser devorat per un lleó, dins del seu amagatall.

Jo mateix, haig de confessar-ho, tenia més ganes d'entornar-me'n al meu volgut país de Nordàmerica que no pas de continuar allí, exposat a tants perills; i era amb veritable enyorament que evocava la dolça pau de casa meua, amb els meus pares i la meua germana, i les hores delicioses del diumenge que venia la meua cosina Alicia...

Amb tanta il·lusió que havia rebut la designació per a acompanyar el senyor Patterson, ja que això em feia esperar un avenç gros en la meua carrera, però haig de confessar que, ara, gairebé me'n penedia; i si no hagués estat perquè em dolia aparèixer davant del director i dels companys com un espantadís, hauria demanat que em rellevessin en el meu càrrec.

L'últim fet em va regirar fins el fons de la meua ànima. En el campament no es parlava de res més.

La víctima havia estat un jovenet entrat de poc a la brigada de les màquines perforadores. Era un xicot simpàtic, fill del Canadà, d'ulls blaus i de molt bons sentiments.

Ell era d'ofici escultor; però com que la nostra companyia donava jornal triple, havia decidit venir a treballar a Tsavo amb el propòsit de recollir una bona mota de diners i poder portar la seva mare a les aigües de Mougda que podien curar-la d'una paràlisi parcial que sofria.

El malaurat havia estat víctima de la seva prudència. Tement que els lleons atacessin el cobert on dormien els homes de la brigada de les perforadores, el jove canadenc es negà una nit a quedar-se a dormir sota aquell cobert.

—Els lleons ja saben massa la bona menja que hi troben dins dels nostres hangars—deia ell.

I perquè els companys li feien broma de la seva por, ell els respongué:

—Vosaltres rai, que podeu morir sense pena! Mentre que jo, allà al Canadà tinc una velleïta que m'espera...

Amb la idea que els lleons només tenien fallera per les tendes de cam-

panya i els hangars, el jove prudent se n'anà a dormir dins de una vagoneta de transport de terres, d'aquelles de trabuc.

Per major seguretat la va girar de boca a un gran pilot de terra que hi havia a un costat de la via per on circulaven les vagonetes, de fàiso que, per ficar-se a dintre, el jove canadenc tingué prous feines, per raó del poc espai que quedava entre el pilot de terra i la boca de la vagoneta.

Ajegut a dintre, damunt d'un bon jaç de palla, el minyó s'hi trobà tan bé, que no trigà gens a dormir-se.

Feia ja algunes nits que la por no l'havia deixat dormir, i potser per això mateix, per la gran confiança que tenia de no ésser molestat per les indesitjables visites dels lleons, s'adormí profundament.

Era nit fosca, ben fosca, quan una remor estranya el despertà. Era segur que algú rascava amb un rasclet per l'exterior de la vagoneta.

—Potser una broma dels companys...—pensà.

Però aviat experimentà una sensació d'angoixa, com si de cop i volta se li hagués acabat l'aire per respirar.

Acabava de sentir la remor inconfusible que feia el lleó gratant la terra, amb la intenció d'obrir-se pas entre el pilot i la vagoneta.

La fera, tot gratant, esbufegava, i el jove canadenc arribà a sentir l'ale del lleó a la seva mateixa cara.

Pensà per on podria fugir, però tot seguit compregué, amb l'esglai que és de suposar, que no hi havia salvació possible.

Si cridava, ficat com estava dintre d'aquella closca de ferro, ningú no el sentiria. Sortir era com donar-se, com llençar-se ell mateix a les grapes de la fera.

Tingué un moment l'esperança que el lleó es cansaria de gratar la terra, però aquesta il·lusió durà ben poc.

La farum d'home havia guiat el lleó fins aquell amagatall; i era segur que no abandonaria així com així la seva presa.

En efecte; com més anava, més furiosament el lleó gratava la terra, fins que hi obrí pas suficient pel seu cos enorme.

Arreconat al fons de la vagoneta, el desgraciat mirava horroritzat tots els moviments que el lleó executava, fins que arribà l'instant tràgic que el lleó, finida ja la seva tasca, se'l quedà mirant fit a fit, llepant-se el morro com si ja comencés a assaborir la menja suculent.

El malaurat obrer pensà en la seva mare, i una llàgrima se li va escórrer, cara avall.

En el mateix moment sentí un cop al pit i una dolor intensa dins de la carn. Era la grapa poderosa de la ferra, que l'havia agafat pel pit...

Aleshores, el pobre jove es sentí emportat fora de la vagoneta, i es degué desvanèixer, en el moment que el lleó de una mossada se li enduia l'espatlla i part del pit.

Una falsa alarma degué espantar el lleó, que fugí sense emportar-se la seva víctima.

Poques estones després, quan ja clarejava, el malaurat fou trobat al peu de la vagoneta.

L'infeliç, al qual es provà de retornar, tingué una estona de luciditat durant la qual explicà, encara que amb algunes incoerències, la terrible tragèdia, que no fou pas l'última, com es veurà en el pròxim capítol.

JIM FIT

L'òliba i l'escolà

L'òliba pietosa anava a menjar-se les rates que rosegaven la fusta de les santes imatges de l'altar del Santíssim.

L'escolà, massa aixerrit, estalviava l'oli de la làntia, per tal de vendre's el que sobrès.

I deia al senyor rector:

—Senyor rector, l'òliba s'ha tornat a beure tot l'oli de la làntia.

Ell li feia, tot bondados:

—Tindrem de posar-n'hi altra vegada.

Es que agafa set xiulant tota la nit.

I aixís passava temps.

Un dia l'escolà va anar a treure l'oli de la làntia que ja fosquejava i portava l'ampolla als dits, ja preparada.

De sobte, sentí com si xistessin i

es girà. Mirà l'altar i sentí que les cames li flaquejaven. Els ulls del dimoni posat al peu de l'arcàngel guspiraven sinistrament. I aquells ulls rodons, estàtics, se'l miraven acusadors.

—Jesús, Maria, Josep!—féu l'escola, tot espantat.

I fugí cap a l'escala de la rectoria deixant l'ampolla trencada que li havia caigut de les mans.

L'endemà el senyor rector, que havia contemplat la feta i havia vist l'òliba posada, tota quieta, als peus de l'arcàngel, mentres ell feia meditació en el banc dels peraires, deia, sempre tan bondados:

—Ahir, l'òliba va agafar la rata grossa.

P. SALA FLATATS

- I vostè amb què compta?
- Oh! Veurà... jo tinc alguna cosa...
- I bé: què té vostè?
- Ara, de moment, una angúnia horrible perquè no sé com sortir-ne del pas.

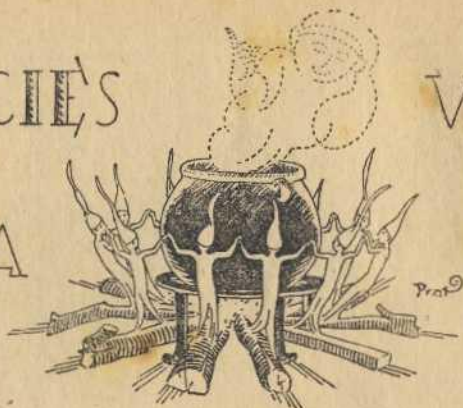
PATUFET - FILMS

Pel·lícula de la setmana

En cosa sols d'uns dos mesos
havem experimentat,
a dintre de Catalunya
i regions del seu voltant,
tres o quatre terratrèmols
cada vegada més grans,
per ço que si aquest «crescendo»,
segueix com fins l'actual,
sens pretensions de profeta
gairebé es pot afirmar
que el propiinent que es registri,
no tots, potsé el contarán.
Els sismòlegs i els geòlegs
semblen molt preocupats
amb tal d'esbrinar les causes
de la rara activitat
que d'un quant temps ve observant-se
en el planeta terral,
sense que acabin de treure'n
completament l'entrellat.
Qui parla de forces còsmiques,
qui de volcans soterrats,
qui de certs desequilibris,

qui d'influències llunars,
qui de grans ensolciades
de les capes més centrals,
qui a les obres ho carrega
del «Gran Metropolità»,
qui diu cols, qui xirivies,
qui patates i qui naps.
De l'opinió dels savis
—i que em vulguin perdonar—
jo em permeto discrepar-ne
des que és un fet observat
la tendència decidida
que tothom té d'imitar
el comportament dels altres
quan és adreçat al mal.
Ara, aplicant el principi
al cas de què estem tractant,
i fent èximent de la dèria,
ja gairebé general,
de ballar això que en diuen
el «shimmy», què té d'estrany
que la terra que ens aguanta
acabi per fé altre tant?

FACÈCIES
DE
LA

VORA
DEL
LOC

A tall de pròleg

Jo, que durant l'estiu vaig escriure contes de la vora del ventilador, em crec ara obligat a deixar el ventilador i arracar-me a la llar per a seguir contant-vos facècies, velles i noves, per a fer-vos menys abominables les vetlles de l'hivern. Cal ésser lògics, com l'estudiant de l'Alfons Allais, que tenia també la seva lògica. No sabeu el cas? Sí, l'estudiant, que tenia pocs quartets i molta afició a malgastar-los, es va trobar amb el que solen trobar-se els estudiants lleugers d'enteniment: que devia al sastre, al sabater, a la dispesera... Demaneu!

Perquè l'estudiant vivia a dispesa, en una cambra que no hi mancaven més que ponedors per a semblar un galliner. I tenia el costum de deixar fóra de la porta les sabates, car és sapigut que al lloc de dormir no hi convenen perfums, i menys els de sabates velles.

Heu's aquí que, un dia, el sastre, que de tots els creditors era el més impacient i el més farreny, que no semblava sinó que es passés la vida mastegant tabac anglès, trucà a la porta de l'habitació. No era possible fer el sord. Allí estaven denunciant

al deutor les sabates delatores. I l'estudiant va resignar-se.

—Vinc per aquella factureta, sap?

I això va dir-ho el sastre amb una veu de contrabaix que era per a fer posar pell de gallina. L'estudiant, ficat sota els llençols, estava reflexionant ja on trobaria l'àrnica.

—Ah, perfectament! La factureta, oi? I quant? Quant puja?

—Cent quaranta nou pessetes amb noranta cinc cèntims...

—Ba! No arriba a cent cinquanta!... Això no té importància... Vostè mateix... Obri el primer calaix de la calaixera... a mà esquerra...

El sastre brincava d'alegria.

—Sí, a mà esquerra... Oi que n'hi han una colla per l'estil? Doncs, deixi-hi la seva... I torni qualsevol dia.

El sastre havia deixat de riure... I, ai! quan un sastre que ve a cobrar no riu!

A la setmana següent, el sastre tornà, i, en trucar a la porta i no rebre contesta, cridà:

Vaja, no faci el sord, que ja li veig les sabates a la porta.

La lliçó no fou endebades. L'estudiant de l'Allais, des d'aquell dia, un cop il·lustrades les sabates per la dispesera, les entrava tot seguit a dins de la cambra.

El sastre tornà, infatigable. Però els seus trucs no tenien resposta. I com que no hi havien les sabates delatores! Per fi, una vegada, fou l'estudiant el que va cansar-se de sentir trucar i cridà des del llit:

—Apa, home, apa! Que no veieu que no sóc a casa, que les sabates no són a la porta?

I el que és la lògica de què parlàvem: el sastre, convençut de la justícia del raonament, va retirar-se. Doncs per una raó lògica també ara cal que ens posem a la vora del foc.

La llei corànica

La galta de l'Alí cremava, de la bufetada que li havia ventat el seu competidor Mafumet. Tot perquè, al soc de Tànger, l'Alí venia un hasani més barates les babutxes que no pas en Mafumet. La major part de les guerres provenen de les rivalitats del comerç. Però la llei corànica castiga severament les bufetades, i Alí, no conformant-se amb

la coïssoreta, corregué a contar el fet al caid corresponent, home d'una gran rectitud.

El caid, a despit de què Mafumet era el que millor el proveia de babutxes, les de més durada i de més bona mida, no vacil·là: el Coran es el Coran i el Coran està molt per damunt de les babutxes. Manà que detinguessin tot seguit en Mafumet i el portessin a la seva presència.

I davant d'Alí i els testimonis de l'agressió, fou jutjat el moro de les bufes. El caid estava pesarós d'haver de condemnar un amic, però la llei era clara i terminant: per una bufetada sense motiu, corresponien cent assots.

Així i tot, el seu desig d'afavorir a Mafumet li féu proposar a Alí:

—Et conformaries i donaries per no rebuda la vergonyosa gala, a canvi de cent sacs de blat?

—Sí.

—Doncs, au, Mafumet, dóna-li tot seguit, i en ma presència, els cent sacs a Alí.

—El cas és que no els tinc.

—No hi fa pas res; vés-los a cercar. L'Ali restarà al meu costat fins que els portis.

I el caid va fer-li a Mafumet una senyal significativa que volia dir, en moro, és clar: —Veste'n i no tornis.

Eixí en Mafumet. Però passaren hores, i Ali, que volia tornar al soc, va començar a impacientar-se. Els sacs no venien... A la fi, prengué una resolució heroica:

—Has dit, caid, que per una bufa ben donada, s'han de pagar cent sacs de blat?

—Això disposa el Coran i no pot lliurar-se altre sentència.

—Sí? Doncs, tó!—i Ali, amb tota la força del seu braç ventà una bufetada al caid i tot fugint, li cridà:

—I cobra-te-la amb els cent sacs que et portarà en Mafumet!

El caid no va tenir ni esma de protestar.

CLOVIS EIMERIO

L'hostaler.—Avui puc donar-li estofat de llebra.

La gata.—Anem a donar un tomb, marruixa... que per aquí correm perill.

El suplement d'EN PATUFET, corresponent al present número, publica el 16 fullotó de la interessant novel·la d'En Josep M.ª Folch i Torres L'INFANT DE LA DILIGÈNCIA (segona part). Amb aquest suplement es regala el conte complet «El valent fosser», per Guillén d'Oloró.

Adéu al Clot!

Un fort ressó de timbals i cornetes ens anuncia que entràvem en el departament bèl·lic de l'Altre Barri i una sentinella abillada com els llegendaris romans ens féu dir el sant i senya aban de passar.

Un cop dintre, el primer que se'ns presentà a la vista fou el famós conqueridor anomenat el Morò Mussa, qui ens féu la salemia dient-nos que Allah és alt i li vaig contestar que el «xi» encara és més alt.

Preguntant-li pel seu company de conquesta Tàrif, ens digué que era a Madrid arreglant la qüestió de les tarifes ferroviàries.

Deixàrem a l'alarb i ses pocas-soltes i ens encaminàrem vers una tenda on hi havia Alexandre Magna Cèssar i Napoleó jugant a cartes molt animadament. Virgili em presentà a altres conqueridors, i aquests, amb molta amabilitat, es deixaren intervenir.

Procedint per orde d'antigor, vaig dir, dirigint-me a Alexandre:

—Es veritat «Don Lacandro» que quan sos soldats li portaren aigua dins un casc, al mig del desert, la va llençar per donar exemple d'abstinença?

—Sí, però no ho féu córrer, la vaig llençar perquè en el casc hi havia «habitants».

—Ja deia jo! I, escolti, es pot saber de què va morir vostè?, perquè uns diuen que reventà de tip i altres que l'emmetzinaren.

—No us puc contestar perquè, en fer-me l'autòpsia, jo no hi era.

—Vostè, Don Juli, vaig prosseguir dirigint-me a Cèssar, —pot explicar-me quelcom de ses campanyes?

—Res, no vull fer més comentaris. Ja en vaig fer prou quan era viu.

—I és veritat que en veure's atacat per el seu amic Brutus, renuncià a defensar-se dient «Tu quoque Brutus»?

—Això heu cregut! Jo el que vaig

—En aquesta època de l'any és molt molest anar a la plataforma dels tramvies, doncs de la manera que apreta el fred...

—Sí; però a mi em molesta més encara la manera que apreta... aquest senyor del meu darrere.

dir a mos assessins fou: Que en sou de «brutus»!

—I vostè, senyor Bonapart, què em conta de sa vida?

—Jo vaig lluitar—féu aquest,—posant els ulls en blanc, per la Justícia, la Civilització i la Llibertat dels pobles!

—Caram, ja hi lluitaven en aquell temps per tot això? Jo em creia que ho havien inventat ara de poc!

—Ja deveu ésser germanòfil!—féu Napoleó, tot abrivat.

—Home; no s'enfadi, però jo davant de vostè no puc ésser francòfil.

—I per què?

—Perquè penso amb la guerra de la Dependència, i com jo sóc un dependent...

Napoleó, enfurismat, desenveinà el xarrasco i hauria fet algun disbarat a no impedir-ho un urbà que es presentà en aquell moment i, després de prendre'm el número, m'amenaçà amb expulsar-me si promovia escàndol.

Deixant els conqueridors, vaig trobar-me amb un jove alt i ferreny que Virgili em digué que era Anníbal.

—Gran metro, gran metro! Com si els metros no fossin tots iguals. Potser sí que aquest serà un metro de dos-cents centímetres.

Concedit l'interviú li vaig preguntar:

—A què atribueix vostè que després de ses repetides victòries acabés perdent?

—Vam perdre a Zama, contestà el cartaginès, perquè comencàrem la batalla abans de què els llongueis sortissin del forn.

—I això pogué ésser causa...?

—Sí, els elefants feren vaga de trompes caigudes en trobar-se sense esmorzar.

I per passar els Alps, com s'ho arreglaren amb els elefants?

—Els vam desmontar...

—Eh!!

—Vull dir que vam baixar de ses esquenes.

—Ah! aixís «buenos». I per què, després de la victòria de Cannas, no va atacar a Roma?

—Tanmateix volem saber massa!

—Home, jo ho deia...

—Ja t'ho diré jo—féu Virgili.—No va atacar perquè no podia.

—Com que no podia!—exclamà Anníbal.—Encara tenia cent mil homes!

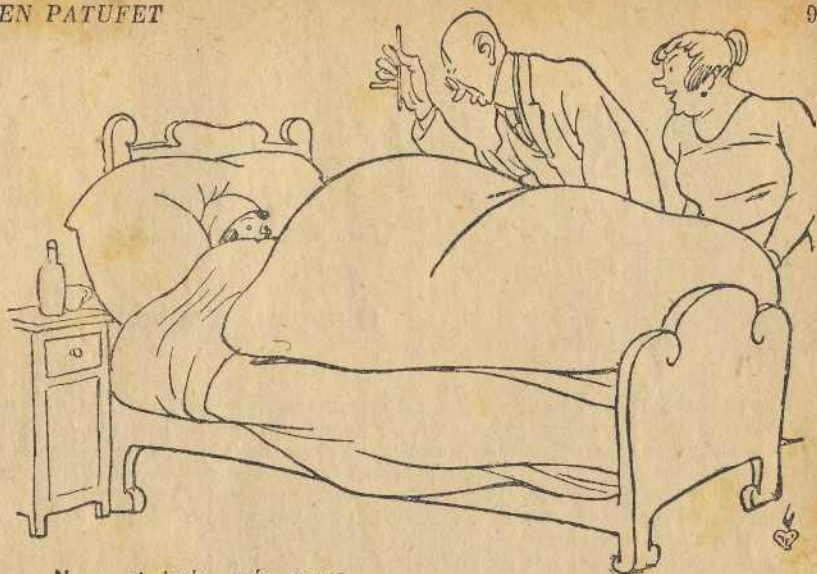
—Morts de gana!—seguí Virgili.

—La ràbia que em teniu els romans us fa dir això, —féu el cartaginès cremat.

La discussió s'enverinà i haurien anat a clatellots, però llavors tornà l'urbà infernal (que anava vermell com els de per aquí) i em manà evacuar immediatament. Jo vaig protestar en nom de la llibertat d'impremta, i ell llavors, no sabent què fer, decidí portar-me al tribunal soterrani per què em judiquessin.

Eacus, Radamante i Minos, asseguts en llur càtedra augusta, escoltaren la queixa de l'urbà i ma defensa i després de breu discussió decidiren que es tractava d'un greu manament i em condemnaren a mort.

Amb la tranquil·litat que és de suposar en semblant situació vaig preguntar a Virgili si em farien gaire mal i fou gran ma alegria al dir-me ell:

—Nena, et trobo més païxa.

—Que és estrany! La mamà em deia que ara, amb aquesta enfermetat, creixeria.

Matar vol dir enviar a l'Altre Món, i com mirat des d'aquí l'altre món es el teu, allí t'enviaran.

Em vaig despedir de l'illustre poeta un xic commogut, i vaig demanar un notari per fer testament.

—No n'hi ha cap, — em contestaren.

—Doncs, on van ses ànimes?

—No van enlloc per què no en tenen.

Sens més dil·lacions, els executors de la justícia se m'emportaren i, pujant-me en la barca d'en Caron, em lligaren una pedra al coll i em tiraren de cap al llac. Una fredor intensa amara el meu cos i de sobte em vaig trobar a la platja de Mar Vella tot mullat per una onada grossa que m'havia atrapat al lloc on estava dormint.

Tremolant de fred i de les emocions rebudes, vaig dirigir-me a la barraca per vestir-me novament.

Vestir m'has dit? La roba havia guillat!

—Ep, mestre! vaig eridar a l'amo de l'establiment. Vós m'heu dit que donàveu bany i roba però de roba no sols no me n'havien donat sinó que m'han pres la que jo duia.

—Tot entra en els tractes, contestà l'interpelat. Bany i roba, però no «roba» substantiu equivalent a vestit, sino «roba» present d'indicatiu del verb robar.

—Ui! quanta gramàtica sabeu, mestre! Però em sembla que és gramàtica «parda».

Com vaig poder em vaig vestir amb la roba que em volgueren deixar per allí i de retorn a casa, entre la fatxa estranya que feia i les coses més estranyes que explicava, em prengueren per tocat de l'ala i poc faltà perquè la meua visita al Clot no em costés una altra visita menys agradable a Sant Boi del Llobregat.

G. O.

PAGINES VISCUEDES

Quan no s'oblida

L'AUTOMOBIL parà davant de l'entrada senyorívola i en baixà un noi, no més enllà d'uns dotze anys, amb un paquet de llibres a la mà.

Com era el seu costum, tancà la portella de l'auto d'una empenta, sense ni girar-se, i iniciant imaginàriament un xut directe vers l'entrada, com aquell qui va a fer «gol», empenquè a córrer per entrar a casa seva.

Però, heu's aquí que, abans d'arribar-hi, un noieta, amb un pot de llet a la mà, passava per la vorera.

Distret com anava el noi de l'auto, no se n'adonà a temps i anà a topar contra el noi del pot de llet, amb tan poca sert, que de la sotragada el tap del pot saltà, i bona part de la llet anà a tacar l'abric del noi de l'auto.

El geniós no es deturà pas a pensar qui tenia la culpa de la desgràcia. Ell no va veure més que el seu abric tacat, i d'un cop d'espatlla, après en el camp d'esport, escometé el noi, amb la força tan mal calculada, que el pobre xicot caigué a terra, topant de cap contra el cantell de la vorera.

L'Antoni, que així es nomenava el noi de l'automòbil, es quedà un moment parat, però en veure que el noi del pot s'alçava irat i decidit, es posà a la defensiva.

En efecte, el xicot sense entretenir-se a collir el pot que havia anat rodolant per terra, escampant la llet per les canaletes dels rajols de ciment, avançà amb els punys closos vers el noi de l'auto, però en el mateix moment que anava per abraonar-s'hi, va deixar caure els braços tot al llarg del seu cos, i la mirada iracunda que li flamejava als ulls, es canvià per un esguard en el que hi havia sorpresa i un respecte ple de bondat...

L'Antoni, en fou tot sorprès i confús. Va adonar-se llavors que el xicot tenia una ferida en el front de la que començà a rajar sang...

El noieta s'ajupí per collir el pot, i les gotes de la sang anaven tacant a terra...

Fou llavors que el noieta se'n degué adonar, perquè tot d'una es posà tot esgrogueït i anà a repenjar-se a un arbre, portant-se la mà al front.

Esverat, l'Antoni es ficà a l'escala de casa seva, i amb quatre salts pujà al pis.

En arribar-hi, bé prou volia dissimular, però el cert és que no estava gens tranquil.

Deixà l'abric tacat, penjat al rebedor, i entrà al despatx a fer l'amistat al seu pare.

Amb l'afany d'afectar una tranquil·litat que no sentia, encara es deixava endevinar més l'agitació del seu esperit.

—Estàs tot pàllid, Antoni, li digué el pare.
 Ell, girant-se i sent el molt sorprès, cuità a dir:
 —Qui, jo, papà? No sé de què en puc estar.
 Però no gosà dir res més, en constatar que la veu no li havia sortit gens segura.

Se n'anà cap el seu quarto, pretextant que la lliçó era llarga.
 Es posà a estudiar, però de cap manera no podia dominar la seva atenció.
 En donà la culpa a les declinacions llatines. Es clar que els altres dies no li

costaven tant; però potser coincidien en ésser més difícils aquell dia. Perquè...
 El cop que havia donat aquell noi contra terra havia estat fort...

Però una cosa no tenia res que veure amb l'altra...

Civitas, civitatem, civitatis...

Això no ho podria aprendre mai. Els llatins eren una gent ben pesada, tanmateix! També haurien pogut parlar català!...

Però el pensament se l'enduia altre cop:

«Quen el noi anà a repenjar-se a la soca de l'arbre, per no caure, ell hi hauria tingut de córrer, per saber què tenia; i no fugir com un covart, com havia fet»...

Però, això rai, encara! El que li donava més turment, el que ell no es podia acabar era per què el xicot no havia tingut d'escometre'l. Ara ho desit-

java l'Antoni; i estava segur que si el xicot s'hagués revenjat i l'hagués escomès com mereixia, i hagués tingut de pujar a casa amb la galta encesa. I una bona bufetada, el seu pare no l'hauria trobat pàllid, i ell no es sentiria tan remordit com ara...

Aquella cara, aquell posat, aquell mirar del noi, quan es trobà al seu davant, no podia explicar-se'ls l'Antoni.

Per què havia tingut d'abaixar els braços? Per què se l'havia tingut de mirar d'aquella manera?...

Sentia ara l'Antoni un gran remordiment, i s'avergonyia de la seva barroeria envers aquell pobre noi.

Entretant, ell, davant de la seva gramàtica llatina, ben tancat al seu quarto, ja no havia de témer res. Ningú no l'havia vist ficar-se a l'escala... Mentre que el pobre noi, qui sap el que li estava passant en aquells moments. Perquè era segur que el pobre noi havia vacil·lat a punt de caure, com si li prenguess una basca.

Ell no havia perdut res, mentres que el pobre noi, si més no, havia tingut de tornar amb el pot buid, i potser li farien pagar...

Civitates, civitatum, civitatibus...

Els llavis bé prou ho pronunciaven, però davant dels ulls la gramàtica desapareixia, i la cara bondadosa d'aquell noi se li mostrava, mirant-se'l amb aquell esguard mansoi, de bon minyó, amb el qual havia canviat sobtadament la seva mirada encesa...

L'Antoni no podé més. Tancà el llibre, sortí del quarto, i entrant al despatx del seu pare, li digué, amb la veu trencada:

—Papà, tinc molta angúnia... El que jo he fet està molt mal fet!...

I com si una onada de sentiment li pugés a la gola, no podé continuar, i esclatà en plors.

El seu pare s'alçà amatent:

—Fill, Antoni! Què et passa? — li demanà, ansiós

Però ell no trobava la paraula, per començar la confessió de la seva falta.

Fins que el seu pare hagué colmat amb paraules aconhortadores aquell esperit sotragat, l'Antoni no podé parlar.

llavors explicà el fet amb tota sinceritat, i no s'estigué pas de fer ressortir l'actitud noble d'aquell noi, refusant prendre venjança i la seva poc digna conducta, fugint quan el noi podia haver-lo de menester.

El pare de l'Antoni es sentí profundament commogut. En la seva acció violent bé prou s'hi veia la resquícia del seu propi gènit; i en la bondat del seu cor, sofrint les conseqüències que la seva barroeria havien pogut portar al pobre noi, bé prou s'hi veia l'influència bondadosa de la seva plorada mare...

—Què voldries fer-hi ara? — li preguntà el seu pare — El fet, fet està i no té remei. Jo no tinc res que dir-te perquè tu mateix ja et dones compte que has mal obrat i això és garantia que et servirà d'experiència.

L'Antoni no es donava pas per satisfet. Aqueixes paraules assenyades del seu pare no podien calmar la seva angoixa. Calia alguna cosa més. Ell hauria volgut que el seu pare el renyés fortament i que li manés de tornar a veure el pobre noi per rescabalar-lo del perjudici que li havia causat, i que l'obligués a demanar-li perdó.

A la seva manera, així ho va dir al seu pare.

—Però on vols trobar-lo, ara, aquest noi?

—Jo no ho sé, però si es preguntés a la vaqueria... I si no a aquesta

una altra, perquè no pot ésser pas de molt lluny, si anava a portar la llet per aquí... Sí, papà. Ho hem de fer; ho haig de fer, perquè passi la meua angúnia.

El seu pare el besà al front i li digué:

—Molt bé, Antoni. No saps pas la joia que em dónes. Buscarem aquest noi, l'indemnitzaràs i li demanaràs el seu perdó; que el que és jo, ja et perdono i de tot cor.

* * *

No havien tingut de cercar gaire. A la segona vaqueria on varen preguntar varen dir-li que era allí, certament, que tenien llogat un noi per repartir la llet, les senyes del qual coincidien amb les del noi que es buscava. Però, justament, el noiet no hi era perquè havia pres mal en caure pel carrer.

Així va poder saber-se on vivia, i aquell dia mateix l'Antoni i el seu pare pujaren l'estreta escala que conduïa a casa del pobre noi.

—Viu aquí un noi que ha pres mal aquest matí? — preguntà el pare.

La pobre dona que havia obert la porta li respongué amablement:

—Sí, senyor; aquí és. L'esglai que he tingut quan he vist que me'l portaven amb el cap embenat!

—Està molt mal? — preguntà l'Antoni ansiosament.

—Molt mal? Jo què em sé, pobre de mi — respongué la bona dona, contentint amb prous feines les llàgrimes. Ja veu; ell és l'únic noi que tinc. Si se'm morís no em quedaria més que aquesta nena petita, tant com ell m'ajuda!

L'Antoni sentí que una cremor li pujava a les galtes, i de bona gana hauria esclatat a plorar.

En aquell moment es sentí dolent a no poder més; i pensant que del seu acte irreflexiu de geníols en podia venir la mort d'aquell noi i la més terrible solitud per la seva mare, li venien ganes de caure de genolls i demanar que li treguessin, per pietat, aquella angoixa que l'acorava.

—Vostès diran en què puc servir-los — digué a l'últim aquella mare, eixugant-se els ulls i fent esforços per asserenar-se.

—El meu fill voldria veure el seu noi, si es trobés en estat de rebre'l — digué el pare.

La bona dona se'l mirà tota sorpresa.

—Que el coneix vostè el meu noi? — preguntà, no sabent-se'n avenir.

Llavors l'Antoni li confessà la veritat:

—Sóc jo qui l'he fet caure — digué, abaixant el cap.

El seu to havia estat tan planyívol, tan adolorit, que la bona dona se'l mirà compadida i semblà que volia excusar-lo:

—Sí; ha dit que un noi l'havia fet caure, un noi que baixava d'un auto, ha dit ell. Però que ho havia fet sens voler. I quan anava a explicar-m'ho s'ha sentit cansat, i no sé res més.

Llavors l'Antoni, amb tota la sinceritat que reclamava el seu cor ple d'angoixa, li explicà el fet, tal com era esdevingut, acabant així:

—Jo he estat dolent i barroer; i ell massa bo que ha estat amb mi.

Per això voldria veure'l, per demanar-li que em perdoni, perquè vegi el meu penediment i pugui treure'm aquesta angoixa que tinc pel mal que li he fet.

La mare, plorant, entrà al quarto del seu fill, i el trobà despert. En prendre-li una mà, conegué pel tacte que la febre havia minvat força.

—Hi ha un noi que et voldria veure — li digué la mare.

—Tot ho sentit — respongué el ferit, somrient dolçament.

—Vols que el faci entrar?

—Sí, que entri.

L'Antoni entrà al quarto, dominat per una intensa emoció.

—Perdona'm — barboteja.

—De tot cor que et perdono. He sentit el que deies, i ja abans que m'ho demanessis ja t'havia perdonat — féu el ferit amb el seu mateix dolç somriure.

Animat per la bondat d'aquell noi humil, l'Antoni es va asseure a la cadira del capsal, i com aquell qui vol sortir d'un dubte que el turmenta, li demanà:

—Per què m'has respectat quan anaves a pegar-me? Per què has abaixat el puny i m'has mirat tan d'amic?...

El ferit li respongué:

—Perquè, quan anava a tornar-m'hi, t'he conegut.

—Em conceixes?

El ferit féu un sospir, com cercant aire per poder millor parlar:

—Mira si et conceixia, que a tu t'ho devem tot, gairebé.

I amb la veu tremolosa, per l'emoció dels records que evocava, li explicà:

—Era un dia que la nena se'ns moria. La mare estava malalta i ja feia dies que no podia anar a treballar. Tres ja en feia que jo no menjava més que algun bocí de pa que trobava pels recons de l'armari. Però la nena petita, no podent prendre llet, se'ns moria. «Vés, fill meu, vés a veure si et volen fiar un xic de llet per aquesta pobreta criatura», em demanà la mare. «Digues que se'ns mora». Feia un fred terrible. Vaig anar a la vaqueria, i l'home que hi havia se'm va treure del davant a crits. En sortir d'allí el cap em donava voltes. Jo no sabia tornar a casa sense la llet per la germaneta. Repenjat a la soca d'un arbre, tremolant de fred, plorant de fam i de pena, vaig restar una estona. Com que la nena es diu Montserrat, jo ja no tenia més esma que per anar dient entre llavis: Moreneta de Montserrat! I ens la deixareu morir la nostra Montserrateta! Tot d'un plegat, va semblar-me que una gran claror m'enlluernava. Era el reflector d'un auto que acabava de parar-se al costat mateix d'un arbre. De l'auto en varen baixar una senyora i un noi. El noi eres tu, te'n recordes, ara? La senyora devia ésser la teva mamà. Jo captar no hauria gosat, però ella vaig sentir que et deia: «—Té, Antoni; dona-li això i digues-li que vagi a prendre un vas de llet calenta». Tu m'ho vares repetir, i dient ella «Quin fred, Déu meu!», vàreu entrar a casa vostra. Jo em vaig trobar amb una pesseta a la mà. La meua alegria no tenia mida. Vaig córrer a la vaqueria i llavors hi havia l'home i la dona. «Veus com ha trobat diners? I això que no fa cinc minuts que volia la llet a fiar», va dir l'home. Llavors, li vaig explicar com havia pogut obtenir aquella pesseta i la gran alegria que jo tenia perquè allò era la salvació de la nostra nena. Per aquesta caritat vostra el cor d'aquella gent de la vaqueria es va enternir, i d'una pregunta a l'altra varen acabar per dir-me si em volia llogar per repartir la llet als parroquians. Per això t'ho he dit que gairebé t'ho devem tot. La nena es va refer aviat, la mare es posà bona i jo porto una bona setmanada a casa.

El ferit callà, i el seu panteix s'asentia clarament.

—La meua mamà és morta—va murmurar l'Antoni, plorant.

Els llavis del ferit es varen remoure en la dolcesa d'una oració que sortia del cor.

L'Antoni posà els llavis en el front ferit i embenat del malalt, i la remor d'una besada voleïà en el silenci de la cambra.

I era amb aquell petó que es segellava una amistat sempre fidel que havia de durar mentres visquessin.

Abaix la ciència

Un savi pretenia,
 Estudiant molt a fons l'astronomia,
 Conèixer els secrets de l'estelada
 I amb la boca badada,
 Estant dalt al terrat,
 Arreplegà un fortíssim costipat
 Que'l féu quedar al llit
 Entre draps i flassades arrupit.
 Un altre gros talent
 Provant el seu invent
 D'un formós aparell paracaigudes
 Va quedà, havent caigut de gran al-
 (çada,
 Amb costelles rompudes
 I la closca embenada.
 L'inventor de la pòlvora morí

En la explosió que son invent produí.
 I, estudiant els caníbals, un viatger
 En fricandó el van fer.
 Això us demostrarà
 Que l'engrescar-se massa dins la Cièn-
 (cia

Sovint pot resultar
 Una grossa imprudència.
 I si us fixeu, els tontos es fan rics,
 I passen una vida sens faties
 Tenint diners de sobres
 Mentre els savis, per regla, moren po-
 (bres,
 No vulguis fer de savi, creu-me, noi:
 Val més viure de gratis a Sant Bol.
 P. E. P.

ESPECTACLES PER A INFANTS

TEATRE CATALA ROMEA

Demà diumenge i dijous dia 6

Dues representacions extraordinàries de la preciosa rondalla, d'en Josep
 M.ª Folch i Torres

EL PRINCEP BLANC

Dissabte, dia de la Puríssima, i diumenge, dia 9, interessants programes.

MOLT AVIAT

ELS PASTORETS

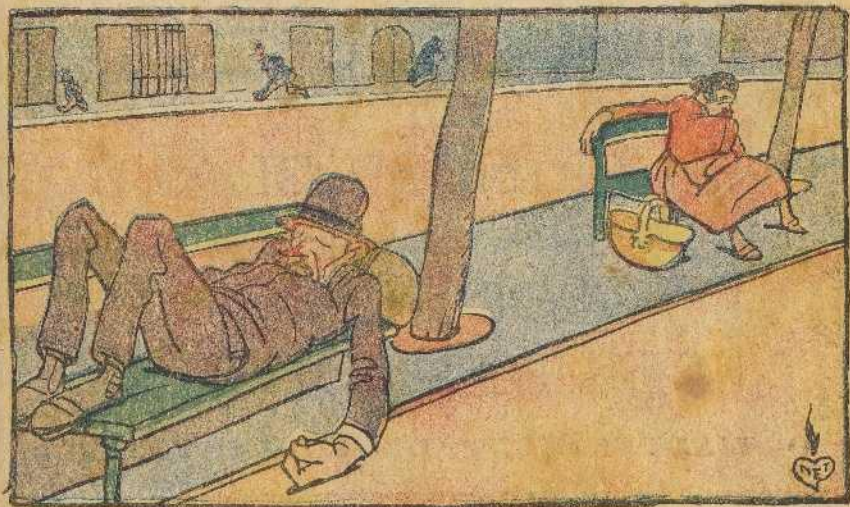
O L'ADVENIMENT DE L'INFANT JESÚS

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Carrer Cardenal Casañas, 4 (Riera del Pi)

NO HI HA MAL...

—No sé qui va inventar el llit de matrimoni. La meva bona muller amb els seus roncs no em deixa descansar en tota la nit.

Mes un canvi de posició ràpid va fer que el pobre senyor Lliteras pogués dormir tota la nit i fins les primeres hores de la matinada sense que la seva senyora el despertés amb els seus roncs ja que en el seu nou rangu no hi havia llits de matrimoni.